

foreningen 2 foreldre

Deres ref
15/3432

Vår ref

Dato
22.1.2016

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo
postmottak@bld.dep.no

Høringsuttalelse fra Foreningen 2 Foreldre til "Høring – forslag til felles likestillings- og diskrimineringslov"

Innretning på F2Fs høringssvar til " Høring – forslag til felles likestillings- og diskrimineringslov"

Foreningen 2 Foreldre er en kjønnsnøytral organisasjon som jobber for å skape trygge familieforhold for barn som har to hjem. Når barn har to hjem skyldes det enten at barnets familie er blitt reorganisert¹ slik at barnet har sin nærmeste familie i to hushold, etter foreldrenes samlivsbrudd. Eller at foreldrene aldri har bodd sammen.

Vårt høringssvar til forslag om felles likestillings- og diskrimineringslov fokuserer på forslag som berører F2Fs interessefelt og arbeidsområde, d.v.s. skjæringspunktet mellom offentlige instanser og familieområdet.

Likeverd er et bedre ord enn likestilling

Departementet skriver i høringsnotatet at «Likestilling defineres i lovteksten som likeverd, like muligheter og like rettigheter.»

F2F er enig i at det viktigste er likeverd – at begge kjønn får like muligheter og like rettigheter. Dette må gjelde innen alle samfunnsområder.

---

¹ Mange snakker om familieoppløsning ved samlivsbrudd. Barnets familie oppløses ikke ved samlivsbrudd, barnets familie reorganiseres slik at barnet får sin nærmeste familie i to hushold. Det gjelder å finne løsninger så barnet kan ivareta sine familierelasjoner selv om mor og far ikke er kjæresten lenger.

F2Fs syn på konkrete forslag fra departementet

Foreningen 2 Foreldre har ikke sterke meninger på om det bør være felles likestillings og diskrimineringslov, eller om dette bør være to separate lover. Vår pragmatiske tilnærming er at vi fokuserer på de forhold som ligger innenfor F2Fs arbeidsområde, og vi ber om at likeverd innen familieområdet - i kjernefamilien og i den reorganiserte familie – blir ivaretatt.

I dag åpner likestillingsloven bare i begrenset grad for særbehandling av menn. Departementet foreslår at loven skal gi lik adgang til positiv særbehandling av kvinner og menn. F2F støtter dette.

Departementet skriver «Departementet har foreslått at en felles lov skal være kjønnsnøytral.» F2F støtter dette. F2F mener at det er et absolutt krav til en likestillingslov at loven skal være kjønnsnøytral. En troverdig likestillingslov kan ikke, slik som dagens likestillingslov, ha som formål og kun styrke det ene kjønns posisjon.

Departementet foreslår å ta inn omsorgsoppgaver som et eget diskrimineringsgrunnlag for å tydeliggjøre at dette er vernet av loven og at vernet gjelder likt for kvinner og menn. F2F støtter dette.

Departementet skriver «Diskriminering av menn på grunn av omsorgsoppgaver er et langt mer aktuelt problem i dagens samfunn enn det var for bare noen tiår siden. Det er i dag en forventning og en målsetting at menn og kvinner er likeverdige omsorgspersoner. Dette må en ny diskrimineringslov ta høyde for.» F2F er enig i dette.

Konvensjoner som Norge er bundet av støtter likeverdig foreldreskap

Barnet har i følge internasjonale konvensjoner som binder Norge en rett til så langt gjørlig å få kjennskap til sine foreldre² og motta omsorg fra dem. Det vises da spesielt til EMK art. 8 og FNs barnekonvensjons art. 2, 8, 9 og 18 som gir staten ansvar for, gjennom nasjonal lovgivning³, å sikre barnets rett til familieliv med begge sine foreldre. Artikkel 2 forbyr blant annet diskriminering av barn ut fra foreldrenes sivile status.

---

² Når FNs barnekonvensjon snakker om at barnet har rett til å kjenne og motta omsorg fra sine foreldre er det de biologiske foreldre barnekonvensjonen snakker om.

³ I den engelske originalteksten til barnekonvensjonen er begrepet "state parties" brukt. Dette har i den norske oversettelsen blitt til "partene". Det er den norske staten som gjennom nasjonal lovgivning er forpliktet til å sørge for etterlevelse av FNs barnekonvensjon i Norge.

foreningen 2 foreldre

Barneloven foreskriver lovbestemt forskjellsbehandling basert på kjønn

Morskap fastsettes ut fra biologiske kriterier. Farskap (og foreldreansvar) fastsettes fortsatt i stor grad ut fra mannens forhold til barnets mor. (Pater est, lovbestemt forskjellsbehandling av foreldrekjønn gjennom barnelovens bestemmelser om foreldreansvar).

Dette er arven fra de to barnelovene av 1956: Lov om barn født i ekteskap, hvor hovedhensikten var å verne om kjernefamilien blant annet gjennom pater est (barnets far defineres til å være mors ektemann, uavhengig av realitetene), og lov om barn født utenfor ekteskap hvor hovedhensikten var å sikre barnet økonomisk forsørgelse gjennom bidragsplikt. Disse to barnelovene skriver seg fra en tid hvor samfunnsordningen var slik at mor ofte var omsorgsperson på heltid og far var økonomisk forsørger på heltid. Særlig problematisk blir utdaterte holdninger i grensesnittet mellom det offentlige og familien.

Selv om vi har hatt en felles barnelov fra 1981 ser vi fortsatt arven av barnelovene fra 1956 i gjeldende lovgivning, og ikke minst i praktiseringen av denne fra de offentlige instanser som ofte griper inn i familien, som familievernkontor, domstolene og rettsoppnevnte sakkyndige, barnevern, politi med flere. 1950-årenes tankegodt legger fortsatt sterke føringer på hvilke egenskaper mødre og fedre ofte tillegges, og derved også på de muligheter som henholdsvis mødre og fedre gis innenfor omsorgs-sfæren.

Så vidt F2F kjenner til er barnelovens bestemmelser om foreldreansvar det eneste lovområdet hvor det fortsatt eksisterer lovbestemt forskjellsbehandling av individer utelukkende basert på kjønn. F2F mener dette står i et problematisk forhold ikke bare til barnets beste, men også i forhold til likestillingslovens bestemmelser.

Det er på tide at barnet og far får en selvstendig gjensidig juridisk relasjon, uavhengig av fars relasjon til barnets mor. Også ut fra et likestillingsperspektiv bør farskap og morskap fastsettes ut fra samme kriterier.

Barnelovpraksis forskjellsbehandler foreldre basert på kjønnsrollestereotyper

Barneloven nærmest foreskriver at de to foreldrene som var likeverdige i samlivet skal bli ulikeverdige etter brudd, ved at likeverdig foreldreskap («delt bosted») betraktes som et unntakstilfelle. Det er ikke definert i barneloven hvordan overgangen fra foreldrelikeverd i samliv til foreldreulikeverd etter samlivsbrudd finner sted. Dette resulterer i at mange foreldre tar seg til rette ved reorganisering av familien, noe som i alt for stort omfang tillates basert på forgangne kjønnsrollestereotyper⁴. Denne uregulerte tilstanden fører til mye uheldig posisjonering som skaper store konflikter mellom foreldre, til stor skade for barna.

---

⁴ Her ser vi at foreldre går foran lovgivningen og det offentlige hjelpeapparatet. I følge SSBs statistikk fra 2012 har ca 25% av foreldre likeverdige løsninger for barna sine mot ca 10% 10 år tidligere. I følge evalueringen av meklingsordningen fra 2011 «praktiserte» rundt halvparten, av dem som ble fulgt opp, delt bosted 1 år etter meklingen.

foreningen 2 foreldre

Foreldre med felles barn under 16 år er pålagt å møte til mekling når de bryter sitt samliv. Hensikten er å lage avtaler om barna. Mange blir regelrett sjokkert over de holdninger de møter i familievernet, oftest basert på utdaterte kjønnsrollemønstre⁵. Se for eksempel rapporten: «Ikke veid, men funnet for lett⁶».

Om foreldrene ikke kommer til enighet om omsorgsløsninger for barna sine under meklingen, henvises de videre til rettsapparatet. I foreldretvister fastslår de rettsoppnevnte sakkyndige ofte at det er en konflikt, uten å gå inn i hvorfor det er konflikt og hvem som driver konflikten⁷. Sakkyndiges «løsning» av dilemmaet synes ofte å være å marginalisere den ene forelderen, ofte basert på forgangne kjønnsrollestereotyper med røtter i barnelovene av 1956. Vi ser dessverre alt for ofte at den ene forelderen kan vinne fram ved å bruke *konflikt som kampfremiddel*.

Likestilling i skjæringspunktet mellom familien og det offentlige

Departementet og diskrimineringslovutvalget (NOU 2009: 14) drøfter om det bør gjøres unntak for familieliv i en ny likestillingslov.

Likestilling bør ikke være et krav i den private sfæren i den forstand at det offentlige kan pålegge et par å utføre like mye husarbeid. Det er fortsatt likeverd som ligger til grunn hvis partene er enige om at den ene har et større ansvar i forhold til å forsørge familien utenfor hjemmet, noe som for de fleste legitimerer at den andre tar tilsvarende større ansvar i hjemmet. Privatsfæren er i utgangspunktet autonom og det er enkeltpersonene i familien som skal vurdere om likeverd er overholdt.

I tilfeller hvor offentlige bestemmelser eller etater griper inn i familielivet bør likestillingsloven være anvendbar. Dette gjelder for eksempel foreldrepermisjon. F2F erfarer at foreldres jevnbyrdighet innen familien er en faktor for at barna får god relasjon til begge sine foreldre. Nylig endring av permisjonsrettigheter ved fødsel der fedrekvoten ble redusert med to uker vil trolig bidra til at mor tar større andel av den samlede permisjonstiden.

Kristin Horn Bringedal og Trude Lappegård i Statistisk sentralbyrå⁸ har i 2012 sett på konsekvenser av ulike permisjonsordninger og funnet at jo mindre likestilling det er

---

⁵ Statistikk fra SSB viser at kun en tredjedel av foreldrene finner ordninger for barna uten hjelp fra det offentlige gjennom familiekontor og rettsvesen.

⁶ May-Kristin Lomøy, Bitten Pigato, Ann Kristin Strand: «Ikke veid, men funnet for lett: Seks fedres opplevelser med mekling». Bodø, 2001.

⁷ Professor dr. psychol. Frode Thuen påpekte i boken "Livet som deltidsforeldre" fra 2004 at det holder med en for å lage en konflikt, om vedkommend er urimelig nok.

⁸ <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/likere-deling-av-foreldrepermisjonen>
<http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Seks-av-ti-modre-velger-full-lonn-og-kortere-foreldrepermisjon-7721550.html>

F2Fs høringsuttalelse til "Høring – forslag til felles likestillings- og diskrimineringslov".

foreningen 2 foreldre

vedrørende fødselspermisjon jo større andel tar kvinnen av barneomsorgen. Etter F2Fs vurdering skyldes skjevdelingen i permisjonen at kvinner i større grad enn menn anser fødselspermisjonen å være kvinnens rettighet.

Skjevdelingen av permisjonspraksis medfører at det skapes større usikkerhet ved å ansette en kvinne i fertil alder enn en mann. Denne problematikken har vært en del av samfunnsdebatten i etterkant av rapporten fra 2012. I tillegg har det vært jevnlig oppe i samfunnsdebatten at menn subtilt eller konkret oppfordres til ikke å ta del i permisjonsordningen. Hvis det skal etableres en ny likestillingslov bør man ta hensyn til usikkerheten som er til stede ved ansettelse av kvinner i fertil alder og barnets behov for å bli kjent med begge sine foreldre.

I de tilfeller det blir et samlivsbrudd er tematikk rundt fødselspermisjon et argument hvis det skulle oppstå en tvist om omsorgsløsning etter bruddet. Skjevdeling av permisjon hvor barnets mor tar ut størst andel av permisjonen blir brukt som argument for at barnet er sterkere knyttet til mor enn far. Dette medfører i mange sammenhenger at barnet mister eller får sterkt redusert kontakt med far fordi far er den som av ulike grunner ikke har tatt ut mer enn et minimum av permisjonsordningen. Skjevdelingen av fødselspermisjonen skaper en de facto -tilstand som brukes som argument for å definere det ene kjønnnet som omsorgsyster og det andre kjønnnet som materiell forsørger.

Departementet har kommentert at forbud mot diskriminering i familien kan være vanskelig å håndheve. Dette er F2F enig i, men det bør ikke brukes som begrunnelse for ikke å ta inn familieområdet i loven. Ved å ta inn familieområdet i loven vil reguleringen virke normdannende overfor arbeidsgivere og innad i familien. Dette ser vi ved at det ikke stilles spørsmål om begge foreldres rett til å ta ut fødselspermisjon. Det samme er også registrert etter at deling av samværsreisekostnader ble regulert inn i barnelovens § 44. I de første årene etter at loven kom ble det fremmet saker om spørsmålet for retten. Søk i Lovdatas rettsavgjørelser fra 2001 til 2015 viser en signifikant nedgang i antall tvister relatert til barnelovens § 44, da lovens bestemmelse har begynt å virke normdannende.

Disse forhold tatt i betraktning gjør at Foreningen 2 Foreldre vil oppfordre til at loven også skal gjelde innen familieområdet vil på en slik måte at begge kjønns muligheter til familieliv og yrkesdeltakelse sikres.

Departementet har drøftet om en diskrimineringslov er egnet til å regulere valg og handlinger av privat karakter. Etter F2Fs skjønn bør en diskrimineringslov utformes slik at EMK art. 8 kan oppfylles, da tenker vi på rett til vern av sitt familie- og privatliv. Ved å utforme en likestillings- og diskrimineringslov basert på total frihet betyr det at man velger bort å gi føringer for å sikre bortfall av usikkerhet innen familien og trygghet på arbeidsmarkedet.

<http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/politikk/Tror-pappaer-dropper-perm-hvis-fedrekvoten-forsvinner-7266662.html>

F2Fs høringsuttalelse til "Høring – forslag til felles likestillings- og diskrimineringslov".

foreningen 2 foreldre

Slik Foreningen 2 Foreldre oppfatter saksområdet vil en lov (i verste fall) kunne bli relativt nøytral og vanskelig å håndheve. Følgelig oppfordrer vi sterkt til at loven utformes slik at begge kjønns risiko ved etablering av familie i relasjon til arbeidsmarkedet og ved evt. samlivsbrudd blir utjevnet. Begge kjønn må få lik mulighet til å yte omsorg for sine barn. Dette er for så vidt drøftet i punkt 10.2.2, men vi oppfatter at tradisjonelt adresseres problemstilling om graviditet og familieplanlegging til kvinner. De har følgelig hatt en unødige høy risiko i forhold til menn i arbeidslivet. Menn har hatt samme risiko i familielivet, spesielt om det skulle bli samlivsbrudd. Vårt forslag ønsker å utjevne risiko og skape like muligheter i familie og samfunn for begge kjønn.

Likestilling når det offentlige griper inn i familien

Privatlivet bør i størst mulig grad skal skånes fra offentlig inngripen. Jfr. også internasjonale konvensjoner om vern av familielivet og privatlivet.

I det øyeblikk det offentlige griper inn i familien, må likestilling tre sterkere inn. Per i dag synes likestilling nærmest å være ikke-eksisterende i de tilfeller hvor offentlige etater griper inn i familien.

F2F mener det er tvingende nødvendig med en langt mer effektiv håndhevelse av likestillings spørsmål i grensesnittet mellom familien og det offentlige rom, i situasjoner hvor offentlige etater griper inn i familielivet (familiekontor, NAV, politiet, rettsoppnevnte sakkyndige, rettsapparatet, barnevernet, andre offentlige etater).

Ved offentlige etaters inngripen i familielivet i dag, forekommer omfattende, nærmest systematisk kjønnsdiskriminering, ved at mødre og fedre blir tillagt forskjellige egenskaper og behandlet forskjellig mer eller mindre utelukkende på grunn av sitt kjønn⁹.

F2F påpeker at ved offentlige etaters inngripen i familien bør likestillingslovgivningen styrkes. Det er behov for presisering av hva som er ulovlig diskriminering. Det må komme tydelig frem av loven at offentlig myndighet/organer griper inn i familieområdet har en plikt til å følge likestillingslovens bestemmelser.

Vern av privatlivet

I høringsnotatet står det:

«Både Grunnloven og flere menneskerettskonvensjoner pålegger staten en plikt til positive tiltak for å hindre krenkelser i privatlivet. Verken diskrimineringsvernet i Grunnloven eller menneskerettskonvensjonene gjør unntak for diskriminering i privatlivet, men retten til vern mot diskriminering i privatlivet må avveies mot retten til privatliv som er vernet av både

---

⁹ Kjønn blir en normalisert argumentasjon i rettsaker etter barneloven gjennom uttalelser som for eksempel "Man tar ikke barnet fra en mor", "Fordi barnet er så lite har det bruk for sin mor", osv.

F2Fs høringsuttalelse til "Høring – forslag til felles likestillings- og diskrimineringslov".

foreningen 2 foreldre

Grunnloven § 102 og flere menneskerettskonvensjoner, blant annet EMK artikkel 8. Konvensjonene innrømmer statene en viss skjønnsmargin ved valg av tiltak for å motvirke diskriminering i privatlivet»

F2F er enig i dette.

Spesifiseringer av diskrimineringsgrunnlag, aktivitetsplikt og redegjørelsesplikt

Konkretiseringene som har blitt nedfelt i nåværende likestillingsloven er i sterk grad knyttet til yrkeslivet. F2F mener at offentlige instansers inngripen i familielivet har like stort behov for slike spesifiseringer. For eksempel kan den foreslåtte § 14 suppleres av en ny § 14a for å understreke offentlige etaters aktivitetsplikt med tanke på likestilling:

§ 14 a Organisasjoner/etater som arbeider utadrettet mot familielivet, herunder familievern, barnevern o.l. skal på samme måte arbeide målrettet og planmessig for at deres arbeid mot mennesker retter seg etter lovens formål.

Tilsvarende bør det være balanse mellom listen over diskrimineringsforbud som gjelder yrkeslivet og offentlige etaters inngripen i familielivet. Den redegjørelsesplikten man har som arbeidsgiver bør man også få som offentlig etat med aktiviteter rettet inn mot familielivet.

Eksempler på mulige forbud knyttet til familielivet

- Det er forbudt for offentlige etater å vurdere foreldre ensidig ut fra kjønn
- Etater som berører familieområdet skal aktivt arbeide for likeverdige parter og sørge for vurderinger som ivaretar likestillingsaspektet

Det viktigste for F2F er å ivareta at barnet mottar omsorg fra begge sine foreldre. Begge foreldrekjønn har noe å tilføre barna sine. Dette bør samfunnet etterse ikke går tapt. En modernisert likestillingslov kan være ett av verktøyene for å nå dette målet.

Vennlig hilsen

Sølvi Leander
Nestleder og organisatorisk leder F2F

Rune Harald Rækken
Leder, F2F